

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ

VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA

LIETUVOS RESPUBLIKOS VIDAUS REIKALŲ MINISTERIJA

2004-05-21 Nr.1030-1-68

Vilnius

Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės 2003 m. gegužės 27 d. pavedimu Nr. 1030-1 vyresnieji valstybiniai auditoriai Izabelė Mintautė Bakanaitė (grupės vadovė), Vytautas Markauskas ir Genovaitė Galdikienė Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijoje ir jai pavaldžiose įstaigose atliko 2003 metų valstybinį finansinį auditą.

Audituojamasis subjektas – Lietuvos Respublikos Vidaus reikalų ministerija (toliau – Ministerija), adresas Šventaragio g. 2, Vilnius, identifikavimo kodas – 8860146. Ministerija yra Lietuvos Respublikos vykdomosios valdžios institucija išlaikoma iš valstybės biudžeto, kurios steigėjas – Lietuvos Respublikos Vyriausybė.

Ši ataskaita yra sudėtinė išvadų, teikiamų Lietuvos Respublikos Seimui dėl metinės biudžeto įvykdymo ataskaitos, ataskaitos apie valstybei nuosavybės teise priklausantį turta, dalis.

Audito tikslas nustatyti, ar Ministerijos finansinės ataskaitos parodo tikrą bei teisingą būklę ir ar jos sudarytos remiantis Lietuvos Respublikos įstatymais ir kitais teisės aktais bei atlikti 2003 metų finansinės atskaitomybės ir sandorių auditą, apimančių teisės aktų laikymosi priežiūrą.

Ataskaita apima tik audito metu patikrintus ir nustatytus faktus, o finansinės atskaitomybės vertinimas bus pateiktas audito išvadoje, kuri bus pateikta Valstybinio audito reikalavimų nustatyta tvarka.

Audituojamasis laikotarpis – 2003 metai. Atlikome išlaidų sąmatų vykdymo balanso (forma Nr. 1) biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo apyskaitos (forma Nr. 2) ir kitų apyskaitų auditą.

Ministerijai nuo 2003 m. gegužės 12 d. vadovauja vidaus reikalų ministras Virgilijus Bulovas (iki tol vadovavo vidaus reikalų ministras Juozas Bernatonis). Ministerijos administracijai nuo 2003 m.

rugsėjo 4 d. vadovauja ministerijos valstybės sekretorius Evaldas Gustas (iki 2003-07-25 vadovavo ministerijos valstybės sekretorius Mindaugas Mikaila), kuris įgaliotas koordinuoti ir kontroliuoti visų Ministerijai pavaldžių biudžeto išlaikomų įstaigų ūkinę finansinę veiklą bei koordinuoti valstybės atstovavimą Ministerijos reguliavimo sričiai priskirtų įmonių, viešųjų įstaigų, akcinių bendrovių, agentūrų veikloje. Ministerijos Ekonomikos ir finansų departamentui vadovauja direktorius Bronislavas Deveikis.

Audito atlikimo tvarka ir audituojamos sritys

Valstybinis auditas atliktas vadovaujantis Valstybinio audito reikalavimais ir pagal Valstybės kontrolės finansinio audito 3-ojo departamento direktoriaus Vytauto Budriūno patvirtintą planą.

Mes ištyrėme vidaus kontrolę pinigų priėmimo ir išmokėjimo, kasos dokumentų įforminimo, pinigų banke ir kasoje, kitų išlaidų, išsiskolinimų, ilgalaikio turto, apskaitos srityse audito rizikai sumažinti. Atlikome detalias savarankiškas procedūras pagal audito programas, kurios sudarytos darbo užmokesčio ir kitų išmokų, pinigų banke ir kasoje, kitų išlaidų darbams, prekėms ir paslaugoms, sąmatų ir asignavimų apskaitos srityse ir atlikta kai kurių balanso rodiklių analizė.

Audito programos sudarytos įvertinus kontrolės aplinką, vidaus kontrolės procedūras bei jų veikimą, o taip pat atsižvelgiant į patvirtintų asignavimų apimtį bei struktūrą.

Auditas buvo atliktas ir Ministerijai pavaldžiose įstaigose:

1. Turto valdymo ir ūkio departamente prie Vidaus reikalų ministerijos;
2. Sveikatos priežiūros tarnybos prie Vidaus reikalų ministerijos Respublikinėje Vilniaus ligoninėje;
3. Vidaus reikalų ministerijos Ryšių priemonių ir spectechnikos remonto centrinėse dirbtuvėse;
4. Vidaus reikalų ministerijos Vidaus tarnybos II-ame pulke;
5. Klaipėdos aukštesniojoje policijos mokykloje.

Audito metu naudoti šie duomenų rinkimo ir įvertinimo metodai: dokumentinis (rašytinių dokumentų nagrinėjimas) bei apklausos (pokalbiai su darbuotojais).

Ministerija, kaip savarankiškas asignavimų valdytojas, 2003 metais iš viso gavo 180 507,7 tūkst. Lt biudžeto asignavimų. Audito metu atlikome testavimą ir esminių procedūrų atranką iš 132 566,1 tūkst. Lt biudžeto asignavimų, t. y. 73,4 procentas nuo gautų bendrų asignavimų.

Ministerijos finansinės veiklos rezultatai

Pagrindiniai ministerijos uždaviniai yra:

- visuomenės saugumo srityje – formuoti visuomenės saugumo valstybės politikos įgyvendinimo strategiją ir organizuoti jos vykdymą;

- valstybės tarnybos srityje – dalyvauti formuojant ir įgyvendinant valstybės tarnybos politiką, siekti, kad būtų sukurta profesionali ir efektyvi valstybės tarnybos sistema;
- viešojo administravimo srityje – įgyvendinti efektyvią valstybinio administravimo politiką, dalyvauti formuojant racionalią viešojo administravimo sistemą, atitinkančią Lietuvos Respublikos Konstituciją, demokratinės valstybės valdymo principus ir ES teisės reikalavimus;
- regioninės plėtros srityje – formuoti ir įgyvendinti regionų plėtros politiką;
- vietos savivaldos plėtros srityje – užtikrinti valstybės ir savivaldybių interesų derinimą, kurti teises ir ekonomines sąlygas, tinkamas teritorinei gyventojų bendruomenei funkcionuoti;
- informatikos srityje – dalyvauti formuojant bendrą valstybės informacinės politikos strategiją ir informacinę infrastruktūrą, tenkinančias valstybės institucijų, ūkio subjektų bei gyventojų informatikos poreikius, prisidėti prie jų įgyvendinimo.

Šių uždavinių įgyvendinimui Lietuvos Respublikos 2003 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu (2002-12-10 Nr. IX-1227, patikslintas 2003-07-03 Nr. IX-1678) Ministerijai 2003 metams skirta 184 879,9 tūkst. Lt asignavimų, iš jų 171410,7 tūkst. Lt paprastųjų ir 13 469,2 tūkst. Lt nepaprastųjų išlaidų, o 762,3 tūkst. Lt iš Lietuvos Respublikos Vyriausybės rezervo fondo.

Gauta biudžeto asignavimų 180 507,7 tūkst. Lt, padaryta kasinių išlaidų 180 477 tūkst. Lt

Liko nepanaudotų biudžeto asignavimų 2003 metais 4402,9 tūkst. Lt, iš jų 3154,8 tūkst. Lt biudžeto lėšos skirtų bendram su Europos Sąjungos paramos lėšomis finansuojamam projektui (Užsieniečių registro steigimui ir aprūpinimui), 389,2 tūkst. Lt biudžetinių įstaigų įmokoms už teikiamas paslaugas ir 414,4 tūkst. Lt pagal Vidaus reikalų ministerijos infrastruktūros plėtra ir bendrųjų sistemos funkcijų vykdymas programą ir kt.

Padaryta 2003 m. faktinių išlaidų 189532,9 tūkst. Lt. Kasinės išlaidos mažesnės už faktines 9055,9 tūkst. Lt, kadangi pagal išlaidų straipsnį 1.01.3.06 “Transporto išlaikymas” nurašyti sunaudoti degalai pirkti 2002 m. (927,4 tūkst. Lt), pagal išlaidų straipsnį 2. 04. 3. 01 “Ilgalaikio turto įsigijimas” neapmokėta 446 tūkst. Lt Lietuvos mokslininkų sąjungai už pateiktą kompiuterinę bei programinę įrangą ir PHARE 2000 ekonominės socialinės sanglaudos programos vykdytojais atsiskaitė už 2002-2003 metais pervestas lėšas.

Ministerijai patvirtinti bendri asignavimai, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003-01-21 nutarimu Nr. 62 “Dėl 2003 metų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimų paskirstymo pagal tvirtinamas programas patvirtinimo” (patikslinimas 2003-07-18 Nr. 935), paskirstyti pagal 8 programas:

tūkst. Lt:

Programos kodas, pavadinimas	Valstybės funk. kodas	Patikslintas planas	Gauti asignavimai	Kasinės išlaidos	Faktinės išlaidos	Programos vykdytojai
1.4 “Kovinis parengimas”	02 01 01	33568	33278,2	33278,2	33575,4	VRM Vidaus tarnybos I ir II pulkai, iš šių lėšų centralizuotai adminis-

						travo 2846,5 tūkst. Lt pulkų centralizuotam aprūpinimui Turto valdymo ir ūkio departamentas
1.5 “Vidaus reikalų ministerijos sistemos kadru rengimas”	03 01 02	2473	2471,4	2471,4	2509,7	Klaipėdos aukštesnioji policijos mokykla.
1.10 “Viešojo saugumo ir viešojo administravimo politikos formavimas, įgyvendinimo koordinavimas ir kontrolė”, tame tarpe iš rezervo fondo	03 09 01	12866,3	12715,8	12715,8	12701,3	VRM. Iš šių lėšų centralizuotai administruoju 1153,3 tūkst. Lt Turto valdymo ir ūkio departamentas.
1.11 “Vidaus reikalų ministerijos infrastruktūros plėtra ir bendrųjų sistemos funkcijų vykdymas”	03 01 01	50193,3	49800,8	49778,9	50975,7	VRM įstaigos teikiančios atskaitomybę VRM: Autoūkis, PRC “Pušynas”, Ryšių priemonių ir spec technikos remonto centrinės dirbtuvės, Reprerentac. pučiamųjų orkestras, Turto valdymo ir ūkio departamentas, Asmens dokumentų išrašymo centras, Gyventojų registro tarnyba. Taip pat įstaigos: Migracijos, Informatikos ir ryšių bei Valstybės tarnybos departamentai, Sveikatos priežiūros tarnyba, Bendrasis pagalbos centras, bei specialieji atašė užsienyje ir vyriausybės atstovai apskrityse.
1.14 “Specialioji Vidaus reikalų ministerijos finansuojamų įstaigų mokamų paslaugų teikimo programa”		3121,2	2740,8	2732	2640,8	VRM įstaigos
1.15 “Vidaus reikalų sistemos pareigūnų socialinės garantijos”	05 05 01 06 01 04	8832,4 61500	8832,4 61497,4	8832,4 61497,4	8969 61497,4	VRM (pensijos), Sveikatos priežiūros tarnybos prie VRM įstaigos: Respubl. Vilniaus ligoninė bei poliklinika, Kauno poliklinika, Trakų medicininės reabilitacijos centras, Centrinė medicinos ekspertizės komisija.
1.16 Valstybės tarnautojų mokymas tame tarpe iš Valstybės rezervo fondo	04 04 01	1590	1590 400	1590 400	1590 400	Valstybės ir savivaldybių mokymo centras “Dainava”, Lietuvos viešojo administravimo institutas
50.1 ES PHARE paramos bendrojo finansavimo programa (buvusi 1.13 PHARE-2000 Ekonominės socialinės sanglaudos programa)	14 02 01 03 01 01	7679,7 3056	7111,7 469,2	7111,7 469,2	14231,2 842,4	VšĮ Centrinė finansų ir kontraktų agentūra ir keturių apskričių viršininkų administracijos
IŠ VISO:		184879,9	180507,7	180477	189532,9	

Klaidos, pažeidimai, netikslumai

Ministerijai Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003-01-21 nutarimu Nr. 62 “Dėl 2003 metų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimų paskirstymo pagal tvirtinamas programas patvirtinimo” (patikslinimas 2003-07-18 nutarimu Nr. 935) buvo patvirtinta nauja Valstybės tarnautojų mokymas programa (toliau – Programa), kurios 2002 metais asignavimų paskirstymo plane nebuvo. Programos vykdymui skirta 1190,0 tūkst. Lt.

Ministerija Programos aprašyme nurodė, kad valstybės tarnautojų mokymo programą įgyvendins dvi viešosios įstaigos Lietuvos viešojo administravimo institutas bei valstybės ir savivaldybių tarnautojų mokymo centras „Dainava“. Ministerija pagal Ministerijos valstybės sekretoriaus M. Mikailos 2003 m. sausio 22 d. patvirtintas biudžeto išlaidų sąmatas programos vykdymui Lietuvos viešojo administravimo institutui skyrė ir pervedė 1000,0 tūkst. Lt, o savivaldybių tarnautojų mokymo centrui „Dainava“ - 190,0 tūkst. Lt biudžeto asignavimų. Be to, Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2003-02-03 nutarimu Nr. 150 „Dėl lėšų skyrimo“ iš Lietuvos Respublikos Vyriausybės rezervo fondo Lietuvos viešojo administravimo institutui valstybės tarnautojų, atstovausiančių Lietuvos Respubliką Europos Sąjungos institucijose, mokymo programai finansuoti skyrė 290 tūkst. Lt ir patalpų įsigijimo išlaidoms iš dalies apmokėti – 110 tūkst. Lt. Skirtos lėšos panaudotos 100 procentų. Viešosios įstaigos buvo finansuojamos bendra tvarka, kaip Ministerijai pavaldžios biudžetinės įstaigos, turinčios savo finansų tarnybas.

Audito metu nustatyta, kad Ministerija su minėtomis viešosiomis įstaigomis, programų vykdytojomis, valstybės biudžeto lėšas skyrė be rašytinių sutarčių. Taip pat Ministerija nenustatė šioms įstaigoms konkrečių užduočių, taip pat atsiskaitymų už atliktus darbus ir panaudotas biudžeto lėšas tvarkos. Tuo Valstybės tarnybos mokymo programos įgyvendinimo procesas neištrauktas į bendrą Ministerijos vidaus kontrolės sistemą, nenustatytos vidaus kontrolės procedūros, užtikrinančios programos vykdymui paskirtų asignavimų naudojimo teisėtumą, ekonomiškumą, rezultatyvumą ir tuo Ministerija nesilaikė Vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymo 3 ir 4 straipsnių reikalavimų.

Be to, Ministerija nesilaikydama tuo metu galiojusio Viešųjų pirkimų įstatymo reikalavimų, Valstybės tarnybos mokymo programos vykdytoju valstybės ir savivaldybių tarnautojų mokymo centrą „Dainava“ pasirinko ne viešojo pirkimo būdu. Pagal vidaus reikalų ministro 2002-12-23 įsakymą Nr. 598 „Dėl valstybės tarnautojų kvalifikacijos tobulinimo įstaigų sąrašo tvirtinimo“, įskaitant papildymus, į Valstybės tarnautojų kvalifikacijos tobulinimo įstaigų sąrašą 2004-04-04 įrašyta 48 įstaigos ir organizacijos.

Pažymėtina, kad be minėtų viešųjų įstaigų finansavimo per Valstybės tarnautojų mokymas programą, Ministerija dėl savo darbuotojų mokymo 2003 metais su viešąja įstaiga Lietuvos viešojo administravimo institutu sudarė paslaugų teikimo sutarčių už 79 582 Lt, sutartiniai įsipareigojimai įvykdyti už 58 284 Lt.

Ministerija Vyriausybės atstovų apskritims ir Specialiųjų atašė buhalterinę apskaitą tvarko centralizuotai. Ministerijai pavaldžių įstaigų - Informatikos ir ryšių departamento, Migracijos departamento, Valstybės tarnybos departamento, Sveikatos priežiūros tarnybos, Bendrojo pagalbos centro apskaita tvarkoma centralizuotai Ministerijoje ir Turto valdymo ir ūkio departamente (toliau - Departamentas). Ministerija tvarko minėtų įstaigų darbo užmokesčio, ryšių ir dalį kitų išlaidų, o

Departamentas – šildymo, elektros energijos, vandentiekio ir kanalizacijos, dalį kitų išlaidų bei pagal investicines programas patvirtintas išlaidas.

Tačiau pagal vidaus reikalų ministro 2002-09-02 įsakymu Nr. 416 patvirtintus Turto valdymo ir ūkio departamento nuostatus, būtent Departamentui pavesta centralizuotai aprūpinti materialiuoju ilgalaikiu ir trumpalaikiu turtu Ministeriją ir jai pavaldžias biudžetines įstaigas bei vykdyti Ministerijos ir jos įstaigų patikėjimo teise valdomo ir naudojamo valstybei nuosavybės teise priklausančio nekilnojamo turto priežiūrą, remontą, rekonstrukciją, naujo nekilnojamojo turto sukūrimą ir šio turto apskaitos užtikrinimą. Todėl, mūsų nuomone, nėra pagrindo lėšas pagal išlaidų sąmatos straipsnius „Kitos prekės“, „Kitos išlaidos“ ir kitus pavesti vykdyti ir Departamentui, ir Ministerijai. Pažymėtina, kad atliekant auditą už 2002 metus, Ministerijai buvo siūloma atsisakyti funkcijų dubliavimo, o tuo pačiu supaprastinti išlaidų apskaitą bei sustiprinta vidaus kontrolę, tačiau į auditoriaus siūlymus buvo atsižvelgta tik iš dalies.

Audito metu nustatyta, kad Ministerija ir Departamentas išlaidų apskaitą tvarko ne pagal centralizuotai aptarnaujamas įstaigas, o pasibaigus ataskaitiniam laikotarpiui iš bendrų išlaidų įtrauktų į apskaitą pagal programas bei ekonominę klasifikaciją, atrenka ir sugrupuoja išlaidas pagal centralizuotai aptarnaujamas įstaigas. Tuo nesilaikoma Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-05-14 nutarimu Nr. 543 patvirtintos Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo tvarkos 18 ir 59 punkto nuostatų, kad valstybės biudžeto išlaidų sąmatas savarankiškai sudaro kiekvienas valstybės biudžeto asignavimų valdytojas ir kiekviena jam pavaldi įstaiga, o bendrąsias sąmatas galima sudaryti vienu metu centralizuotų buhalterijų aptarnaujamoms įstaigoms ir biudžetinės įstaigos finansuojamos vadovaujantis patvirtintomis sąmatomis. Taip pat dėl to, apskaitoje nesilaikoma buhalterinės apskaitos kaupimo bei palyginimo principų. Toks Ministerijos pasirinktas išlaidų apskaitos būdas apsunkina pavaldžioms įstaigoms patvirtintų išlaidų sąmatų įvykdymo kontrolę. Pvz., norint patikrinti, kaip naudojamos biudžeto lėšos Informatikos ir ryšių departamente, reikėtų gauti duomenis iš Ministerijos ir Turto valdymo ir ūkio departamento.

Taip pat atkreipiame Jūsų dėmesį į tai, kad Ministerija pagal Lietuvos Respublikos finansų ministro 2001-03-16 įsakymu Nr. 70 patvirtintos Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos tvarkos 2 punktą gali parengti centralizuoto įstaigų aprūpinimo operacijų apskaitos tvarką ir tuo užtikrintų teisingą šių operacijų apskaitą bei Buhalterinės apskaitos įstatymo 4 straipsnio reikalavimus apskaitai, t. y., kad teikiama apskaitos informacija būtų tinkama, objektyvi ir palyginama, išsami ir naudinga vartotojams.

Atliekant auditą už 2002 metus, centralizuoto įstaigų aprūpinimo operacijų apskaitos problemos žodine forma buvo aptartos ir siūlyta atsisakyti netinkamos, daug nereikalingo darbo sąnaudų reikalaujančios centralizuoto aprūpinimo operacijų apskaitos. Tačiau į auditoriaus žodinius siūlymus nebuvo atsižvelgta.

Atliekant auditą Vidaus reikalų ministerijos Ryšių priemonių ir spectechnikos remonto centrinėse dirbtuvėse (toliau – Dirbtuvės), nustatyta, kad pagal vidaus reikalų ministro 2002-02-20

įsakymu Nr.183 patvirtintus Dirbtuvių nuostatus, jų pagrindinis uždavinys yra Ministerijos struktūrinių padalinių, jos įsteigtų įstaigų ryšių priemonių ir specialios technikos priežiūra, remontas bei montažas. Taip pat pagal vidaus reikalų ministro 2002-09-13 įsakymu Nr.439 patvirtintų Informatikos ir ryšių departamento nuostatų 6.10 punktą Informatikos ir ryšių departamentui pavesta organizuoti ir vykdyti Ministerijos padalinių ir iš Ministerijai skirtų biudžeto lėšų išlaikomų įstaigų kompiuterinės, ryšių technikos priežiūrą ir remontą. Taigi, Dirbtuvės ir Informatikos ir ryšių departamentas vykdo panašias funkcijas.

Audito metu pastebėta, kad Vidaus reikalų ministerijos struktūriniams padaliniais bei Vidaus reikalų ministerijos įsteigtoms įstaigoms nenurodyta naudotis Dirbtuvių teikiamomis paslaugomis, o ryšių priemonės bei specialiąją techniką prižiūri ir remontuoja pačios arba sudaro sutartis su technika pateikusiomis, arba kitomis technikos remonto paslaugas teikiančiomis įmonėmis. Pvz., atliekant tikrinimą Ligoninėje, pastebėta, kad I. Girdevič pagal 1999-02-02 darbo sutartį Nr. 429 tvarkė Ligoninės ryšių sistemą, nors Ministerijai pavaldžių įstaigų ryšių priemonių ir spectechnikos priežiūrą, remontą bei montażą pavesta vykdyti Ministerijos Ryšių priemonių ir spectechnikos remonto centrinėms dirbtuvėms, kurių vienas iš darbuotojų buvo I. Girdevič. Ligoninė per laikotarpį nuo 2003-01-01 iki 2003-11-17 I. Girdevč apskaičiavo 1497,7 Lt darbo užmokesčio.

Pagal Dirbtuvių pateiktus duomenis daugiau kaip 70 procentų paslaugų teikiama Policijos departamento įstaigoms, kurios priklauso savarankiškiems asignavimų valdytojams. Kiekvienas valstybės Biudžeto asignavimų valdytojas ir kiekviena jam pavaldi įstaiga savarankiškai sudaro valstybės biudžeto išlaidų sąmatas ir už suteiktas paslaugas turi apmokėti iš jiems skirtų biudžeto asignavimų. Visos valstybės biudžeto asignavimų valdytojų išlaidos padengiamos valstybės biudžeto asignavimais pagal atitinkamas programas.

Dirbtuvių metinė gamybinė programa, kurią tvirtina Informatikos ir ryšių departamento direktoriaus pavaduotojas, nėra pagrįsta sutartiniais įsipareigojimais bei darbuotojų faktiškai atliekamu darbu ir apimtimis.

Atsižvelgiant į auditoriaus nuomonę vidaus reikalų ministro 2004-04-07 įsakymu Nr. 1V-109 Ryšių priemonių ir spectechnikos remonto centrinės dirbtuvės nuo 2004-07-01 perduodamos į Policijos departamento pavaldumą.

Atliekant auditą pastebėta, kad Ministerijai pavaldžioms įstaigoms - Ryšių priemonių ir specialiosios technikos remonto centrinėms dirbtuvėms, Sveikatos priežiūros tarnybos prie Vidaus reikalų ministerijos asmens sveikatos priežiūros biudžetinėms įstaigoms, Vidaus reikalų ministerijos poilsio ir reabilitacijos centrui „Pušynas“, Vidaus reikalų ministerijos reprezentaciniam pučiamųjų orkestrui – nepatvirtintas didžiausias leistinas darbuotojų skaičius, nors pagal Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo 8 str. 5 p. nurodyta, kad turi būti patvirtintas didžiausias leistinas valstybės tarnautojų

pareigybių ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis ir gaunančių darbo užmokestį iš valstybės biudžeto ir valstybės pinigų fondų, skaičius.

Atkreipiame dėmesį į tai, kad audito Ministerijai pavaldžiose įstaigose metu nustatyta, jog įstaigoms nepatvirtinti inventoriaus, personalo etatų, medikamentų, bei kiti normatyvai, nors pagal Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų įstatymo 8 straipsnio nuostatas normatyvus privalo patvirtinti asignavimų valdytojai. Šiuo metu normatyvai baigiami rengti.

Be to, atliekant auditą Sveikatos priežiūros tarnybos prie Vidaus reikalų ministerijos Respublikinėje Vilniaus ligoninėje (toliau – Ligoninė), nustatyta, kad Ligoninė faktiškai yra visiškai išlaikoma iš valstybės biudžeto, nors pagal Sveikatos draudimo įstatymą, Sveikatos sistemos įstatymą ir kitus teisės aktus draudžiamiesiems ir apdraustiesiems suteiktos asmens sveikatos priežiūros paslaugos apmokamos iš Socialinio draudimo fondo biudžeto ir tik pareigūnų papildomo asmens sveikatos priežiūros rėmimo programos finansuojamos iš valstybės biudžeto. Todėl tikslinga peržiūrėti Ligoninės finansavimą.

Atlikus Ministerijos 2004 m. sausio 1 d. suvestinės finansinės atskaitomybės auditą ir patikrinus Ministerijai pavaldžių biudžetinių įstaigų finansines atskaitomybes, nustatyta, kad kai kurios įstaigos nesilaikė Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų įstatymo 8 straipsnio 5 dalies ir pagal Vidaus reikalų ministerijos infrastruktūros plėtra ir bendrųjų sistemos funkcijų vykdymas bei pagal Vidaus reikalų sistemos pareigūnų socialinės garantijos programas viršijo sąmatoje patvirtintas atskirų straipsnių išlaidas, asignavimų valdytojui nepatikslinus 2003 m. patvirtintų sąmatų. Turto valdymo ir ūkio departamentas pagal išlaidų straipsnius „Šildymas“ ir „Kitos prekės“, Gyventojų registro tarnyba – „Kitos prekės“ ir „Kitos išlaidos“, Centrinė medicinos ekspertizės komisija pagal išlaidų straipsnį „Ilgalaikio turto remontas, o Trakų medicininis reabilitacijos centras – „Kitos prekės“, Ligoninė pagal išlaidų straipsnius - „Šildymas“, „Elektros energija“, „Apranga ir patalynė“, „Vandentiekis ir kanalizacija“, „Ilgalaikio materialiojo turto remontas“, „Kitos išlaidos“.

Taip pat nustatyta, kad Klaipėdos aukštesnioji policijos mokykla, Vidaus tarnybos I-asis ir II-asis pulkai, Vidaus reikalų ministerijos „Autoūkis“, poilsio ir reabilitacijos centras „Pušynas“, Sveikatos priežiūros tarnybos prie VRM Kauno poliklinika nesilaikė Tvarkos 238 punkto nurodymų dėl subsąskaitos 200 „Išlaidos iš biudžeto“ sutvarkymo metų pabaigoje, t. y., kad šioje sąskaitoje sukauptos išlaidos nurašomos į subsąskaitos 230 „Finansavimas iš biudžeto“ debetą, tačiau nurašoma nedidesnė suma negu gauta biudžeto asignavimų. Metų pabaigoje kitose sąskaitose likus nepanaudotų atsargų, įsigytų iš biudžeto lėšų, išankstinių apmokėjimų tiekėjams iš biudžeto lėšų, nebaigtos statybos bei kitų likučių, padengtų biudžeto lėšomis, šiuos likučius atitinkanti suma, paliekama subsąskaitoje 230 „Finansavimas iš biudžeto“. Šios įstaigos ne visus minėtus likučius paliko 230 subsąskaitoje „Finansavimas iš biudžeto“ ir tuo suvestinėje finansinės atskaitomybės formoje Nr. 1 „Išlaidų sąmatų vykdymo 2004 m. sausio 1 d. balansas“ aktyvo ir pasyvo dalyse likučius atvaizdavo mažesnius. Tuo

būdu, Ministerijos pateikta finansinės atskaitomybės informacija neatitinka Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymo 4 straipsnyje nurodytiems finansinės atskaitomybės reikalavimams.

Atlikus Ministerijos suvestinės finansinės atskaitomybės auditą, nustatyta, kad Gyventojų registro tarnyba prie VRM nesilaikė Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-05-14 nutarimu Nr. 543 patvirtintos Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo tvarkos 22, 25, 27, 28, 29 punktų ir gautas 30,5 tūkst. Lt pajamas iš Vyriausiosios rinkimų komisijos už rinkėjų sąrašų sutikrinimą su gyventojų registro duomenimis įtraukė į apskaitą kaip pavedimų lėšas. Dėl šios priežasties pagal Specialiąją Vidaus reikalų ministerijos finansuojamų įstaigų mokamų paslaugų teikimo programą į pajamas buvo neįtraukta 30,5 tūkst. Lt.

Sveikatos priežiūros tarnybos prie VRM Vilniaus poliklinika, nesilaikydama minėtos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-05-14 nutarimu Nr. 543 patvirtintos tvarkos 59 punkto nuostatų, kad asignavimai iš biudžetų išduodami dengti tik toms išlaidoms, kurios numatytos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų nurodytose programose, taip pat kad biudžetinės įstaigos finansuojamos vadovaujantis patvirtintomis sąmatomis, 2003 metams patvirtintus asignavimus panaudojo 2004 metų būsimų išlaidų dengimui: elektros energijos 4,2 tūkst. Lt, AB „Limeta“ 2,4 tūkst. Lt, vanduo ir kanalizacija 0,2 tūkst. Lt, socialinio draudimo įmokos 6,5 tūkst. Lt.

Audito metu nustatyta, kad Vidaus reikalų ministerijos Vidaus tarnybos II-asis pulkas (toliau – Pulkas) ir Klaipėdos aukštesniojoje policijos mokykla (toliau – Mokykla) nesilaikė Lietuvos Respublikos 2003 metų valstybės ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo 15 str. 3 d., kuri numato, kad sutaupyti asignavimų paprastosioms išlaidoms sumomis pirmiausia turi būti dengiamas kreditorinis įsiskolinimas. Pulko kreditorinis darbo užmokesčio įsiskolinimas 2004-01-01 yra 199,5 tūkst. Lt. Pulko vado įsakymais 2003 metais darbuotojams buvo skiriamos vienkartinės išmokos, pašalpos, apmokamos mokslo atostogos, o ne dengiamos skolos. Mokyklos biudžeto lėšų kreditorinis įsiskolinimas 2004-01-01 yra 47,3 tūkst. Lt. Mokyklos viršininko įsakymais 2003 metais darbuotojams švenčių proga buvo skirtos vienkartinės išmokos 51,8 tūkst. Lt, mokamos pašalpos.

Be to, audito metu nustatyta, kad Pulkas nesilaikė Finansų ministro 2001-03-16 įsakymu Nr.70 patvirtintos Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos tvarkos 15 p. nuostatų ir buhalterinėje apskaitoje užregistravo pastatus, kuriuos patikėjimo teise valdo Kalėjimų departamentas ir dėl to padidino ilgalaikio turto vertę 583,5 tūkst. Lt jam nepriklausančio ilgalaikio turto verte. Pulkas su Kalėjimų departamentu nesudarė panaudos sutarties dėl minėto pastato naudojimosi.

Atsižvelgdamas į auditoriaus pastabas, Pulkas iki 2004-01-01 finansinės atskaitomybės sudarymo klaidą ištaisė.

Taip pat Pulkas ilgalaikio turto nusidėvėjimui skaičiuoti taikė Ūkio ministerijos ir Finansų ministerijos 1999-12-24 raštu Nr. 428/301 nustatytus nusidėvėjimo ekonominius normatyvus nebiudžetinėms įstaigoms, o ne vidaus reikalų ministro 1994-06-05 įsakymu Nr. 465 „Dėl ilgalaikio turto

nusidėvėjimo skaičiavimo” biudžetinėms įstaigoms patvirtintus ilgalaikio turto ekonominius normatyvus. Atsižvelgdamas į auditoriaus pastabas, Pulkas perskaičiavo ilgalaikio turto nusidėvėjimą.

Audito metu atlikus Pulko naudojamų pastatų inventorizaciją, nustatyta, kad ferma, malkinė ir šunų dresiravimo aikštelė, esančios Liepkalnio g. Nr. 170, Vilniuje, neužregistruoti Pulko ilgalaikio turto sąskaitoje. Be to, Pulko apskaitoje įregistruoto pastato (inventorinis Nr. 1010047), kurio balansinė vertė 36337 Lt, rasti tik pamatai, o pastato (inventorinis Nr. 1010050), kurio balansinė vertė 500 Lt, nerasta (nugriautas).

Taip pat nustatyta, kad Pulko apskaitos dokumentai (kelionės lapai) taisomi nesilaikant Buhalterinės apskaitos įstatymo 18 straipsnio nuostatų. Operatyvinio transporto judėjimo apskaitai naudojamuose kelionės lapuose nenurodyti judėjimo maršrutai. Atsižvelgdamas į auditoriaus pastabas, Pulko vadas 2004-03-05 įsakymu Nr. 33V-55 patvirtino Pulko tarnybinio transporto priemonių išleidimo į reisą ir sugrįžimo kontrolės tvarką.

Audito metu pastebėta, kad, vykdant prekių, paslaugų ir darbų viešuosius pirkimus, ne visuomet laikomasi Pulko vado 2002-07-03 įsakymu Nr. 168 patvirtintų Mažos vertės pirkimo taisyklių.

Atkreipiame Jūsų dėmesį, kad sukurta vidaus kontrolės sistema Pulke funkcionuoja nepakankamai efektyviai.

Pulkas, Ligoninė bei Turto valdymo ir ūkio departamentas nesilaikė Lietuvos Respublikos finansų ministro 2001-03-16 įsakymu Nr. 70 patvirtintos Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos tvarkos 303 ir 306 punktų ir naudojamus žemės sklypus neįtraukė į apskaitą, bei jų neatvaizduodavo Išlaidų sąmatų vykdymo balanso užbalansinėje sąskaitoje. Be to, Ligoninė neįtraukė į apskaitą, bei neatvaizdavo Išlaidų sąmatų vykdymo balanso užbalansinėje sąskaitoje ir kito, nuomos bei išperkamosios nuomos sutarčių pagrindu valdomo ilgalaikio turto. Atsižvelgdami į auditoriaus pastabas, įstaigos klaidas ištaisė bei minėtą turtą užregistravo apskaitoje ir atvaizdavo atskaitomybėje.

Be to nustatyta, kad Ligoninėje neparengta ir nepatvirtinta vieninga apskaitos politika (bendrieji apskaitos principai, apskaitos metodai, konkrečių sričių apskaitos taisyklės), nepatvirtintos visų naudojamų apskaitos registų formos, jų turinys, kaip to reikalauja Buhalterinės apskaitos 9 ir 16 straipsnių nuostatos. Nesukūrė finansų kontrolės ir nepatvirtino finansų kontrolės taisyklių, nenustatė vidaus kontrolės procedūrų, nors to reikalaujama Vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymo 3 ir 4 straipsniais. Todėl audito metu Ligoninėje pastebėta eilė (be aukščiau paminėtų) pažeidimų ir trūkumų.

Audito metu pastebėta, kad Ligoninės direktorius be steigėjo leidimo ir be sudarytos darbo sutarties, dirbo gydytojo echoskopuotojo 0,25 etato krūvio pareigose, nors Darbo kodekso 99 straipsnio 2 dalis reikalauja darbo sutartis sudaryti raštu.

Ligoninės direktorius įsakymais 2003-01-13 Nr. 6P ir 2003-07-11 Nr. P35 skyrių vedėjams V. Kliukinei, I. Žukauskienei, V. Kryžauskui, A. Milašiui, A. Poželienei patvirtino pareiginio atlyginimo koeficientus didesnius, negu nustatyti maksimalūs koeficientai Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1993-

07-08 nutarimo Nr. 511 „Dėl biudžetinių įstaigų ir organizacijų darbuotojų darbo apmokėjimo tvarkos tobulinimo“ 1 priede. Dėl šios priežasties šiems darbuotojams 2003 metų sausio-spalio mėnesiais nepagrįstai apskaičiuota 11807,16 Lt darbo užmokesčio, o išmokėta 7460,57 Lt.

Taip pat nustatyta, kad Ligoninė nesilaikė Lietuvos Respublikos finansų ministro 2001-03-16 įsakymu Nr. 70 patvirtintos Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos tvarkos (toliau – Tvarka) 233 ir 237 punktų nuostatų ir valstybės biudžeto faktines išlaidas apskaitė kartu su gauta parama. Dėl to, biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo 2004 m. sausio 1 d. apyskaitoje atvaizdavo 133,1 tūkst. Lt faktinių išlaidų daugiau (str. „Medikamentai“ 108,4 tūkst. Lt ir str. „Kitos prekės“ 24,7 tūkst. Lt) ir pažymyje apie iš biudžeto gaunamų lėšų sumų judėjimą 230 sąskaitoje ataskaitiniais metais nurašytų biudžetinių išlaidų sumą padidino 134,1 tūkst. Lt, o gautų pajamų - 133,1 tūkst. Lt.

Taip pat Ligoninė neteisingai sumažino 0,9 tūkst. Lt per metus padarytas faktines išlaidas (nuomininkų neapmokėtos komunalinės paslaugos) ir dėl to 230 sąskaitos likutį metų pabaigai atvaizdavo 0,9 tūkst. Lt mažesni.

Ligoninė atsiskaitymų su įvairiais debitoriais ir kreditoriais analitinę apskaitą tvarkė ne kaip to reikalauja Tvarkos 188, 191, 195, 209 punktai. Šių operacijų apskaitai nėra patvirtintų apskaitos registrų formų. Taip pat Ligoninė nesilaikė Tvarkos 127 punkto nuostatų ir netvarkė analitinės kasinių išlaidų apskaitos. Faktinių ir kasinių išlaidų apskaitai nėra vadovo patvirtintų atitinkamos formos registrų.

Audito metu nustatyta, kad Ligoninės finansinės atskaitomybės formoje Nr. 8 (Apyskaita apie gautą ir panaudotą 2003 m. paramą) nenurodyti gautos paramos 6,6 tūkst. Lt piniginių lėšų ir jų likutis metų pabaigai 3,7 tūkst. Lt, nors šių lėšų likutis Išlaidų sąmatų vykdymo 2004-01-01 balanse (forma Nr.1) atvaizduotas 3,7 tūkst. Lt.

Ligoninėje, nesilaikant Tvarkos 33 punkto reikalavimų, buvo keičiamas kiekvienam ilgalaikio turto objektui suteiktas atskiras inventorinis numeris.

Ligoninės bibliotekos fondas, nesilaikant Tvarkos 34 punkto ir Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos 2000-03-09 įsakymu Nr. 98 patvirtintų Bibliotekos fondo apskaitos nuostatų reikalavimų, nesuregistruotas ir neinventorizuotas.

Atkreipiame dėmesį, kad Ligoninės administracijos ir ūkio skyriaus darbuotojų pareiginėse instrukcijose neaiškiai ir netiksliai apibrėžtos pareigos bei atsakomybė.

Audito metu pastebėta, kad Ligoninė nesivadovauja Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003-08-19 nutarimu Nr. 1043 patvirtintų Darbo sutarties dėl antraeilių pareigų (darbo) ypatumų 4 punktu ir neprašo pateikti pažymų apie darbo krūvį ir darbo grafiką pagrindinėse darbovietėse (I.Girdevič, I. Sosnovskis, L. Mukaitė).

Audito metu pastebėta, kad Mukaitė priimta Ligoninėje antraeilėms folklorinio ansamblio vadovės 0,25 etato krūvio pareigoms. Tačiau Ligoninės nuostatuose, patvirtintuose Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2002-12-11 įsakymu Nr. 575, meno saviveiklos funkcija nenumatyta. Taip pat pastebėta,

kad I. Sosnovskis, dirbęs Ligoninėje antraeilėse pagalbinio darbininko pareigose, perkeltas dirbti 0,5 etato krūvio antraeilėms vairuotojo pareigoms, nors Ligoninė savo žinioje neturi transporto priemonių, o transporto paslaugas, kartu su vairuotoju, Ministerijos įstaigoms pagal paskirstymą centralizuota tvarka teikia Vidaus reikalų ministerijos „Autoūkis“.

Atsižvelgiant į išdėstytus dalykus pažymime, kad pagal Biudžetinių įstaigų vyriausiųjų finansininkų (buhalterių) nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992-03-31 nutarimu Nr. 205 “Dėl Biudžetinių įstaigų vyriausiųjų finansininkų (buhalterių) nuostatų patvirtinimo”, 19 punkto nuostatas už teisingą buhalterinę apskaitą bei finansinę atskaitomybę atsako vyriausiasis finansininkas kartu su įstaigos vadovu.

Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymo 5 straipsnio 5, 6, 7 punktai nustato, kad asignavimų valdytojas privalo atlikti pavaldžių institucijų finansinės atskaitomybės analizę, užtikrinti vadovaujamos institucijos finansinių ir statistinių ataskaitų teisingumą, programų vykdymo ir paskirtų asignavimų naudojimo efektyvumą ir rezultatyvumą, o pagal šio įstatymo 7 straipsnio 1, 2, 3 punktus asignavimų valdytojas atsako už savo vadovaujamų ir pavaldžių institucijų programų vykdymą, išlaidų sąmatų sudarymą ir vykdymą, neviršijant patvirtintų asignavimų sumų, už paskirtų asignavimų efektyvumą, atitinkantį programoje nustatytus tikslus ir rezultatyvumą naudojimą, teisingą buhalterinę apskaitą ir finansinių bei statistinių ataskaitų teisingumą ir jų bei apskaitos duomenų atitikimą.

Ministerijos sukurta vidaus kontrolės procedūrų visuma iš esmės užtikrina turto apsaugą, informacijos ir ataskaitų patikimumą ir išsamumą, sutartinių ir kitų įsipareigojimų tretiesiems asmenims laikymąsi bei su visa tuo susijusių rizikos veiksnių valdymą. Tačiau nustatyti pažeidimai ir trūkumai rodo, kad vidaus kontrolės procedūros ne visuose apskaitos etapuose pakankamai veiksmingos. Todėl būtina, užtikrinti vidaus kontrolės procedūrų veikimą ir sustiprinti patvirtintų finansų kontrolės taisyklių veikimo priežiūrą.

Pasiūlymai ir rekomendacijos

- sudaryti priemonių planą darbo užmokesčio kreditoriniam įsiskolinimui padengti;
- sustiprinti vidaus kontrolės procedūrų veikimą ir finansų kontrolės taisyklių laikymosi priežiūrą;

- siūlome spręsti klausimus:

dėl įstaigų centralizuoto aprūpinimo operacijų apskaitos tvarkos bei tų pačių įstaigų centralizuotos apskaitos, vykdomos Vidaus reikalų ministerijoje ir Turto valdymo ir ūkio departamente;

dėl asmens sveikatos priežiūros finansavimo;

dėl Sveikatos priežiūros tarnybos prie Vidaus reikalų ministerijos Respublikinėje Vilniaus ligoninėje nepagrįstai išmokėto darbo užmokesčio išieškojimo;

Tikimės, kad atsižvelgsite į mūsų pastebėjimus ir rekomendacijas ir iki 2004 m. spalio 1 d. informuosite Valstybės kontrolę apie priemones, kurių ėmėtės vykdydami mūsų rekomendacijas.

Finansinio audito 3-ojo departamento
direktorius

Vytautas Budriūnas

Vyresnioji valstybinė auditorė

Izabelė Mintautė Bakanaitė

Susipažinome:

Vidaus reikalų ministerijos valstybės
sekretorius Evaldas Gustas
2004-05-

Ekonomikos ir finansų departamento
direktorius Bronislavas Deveikis
2004-05-